

m

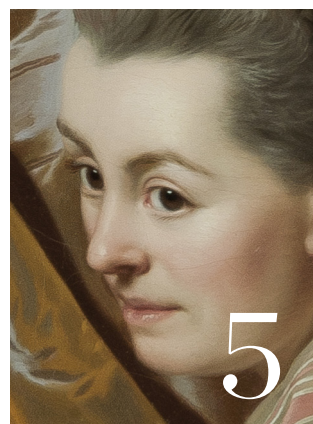
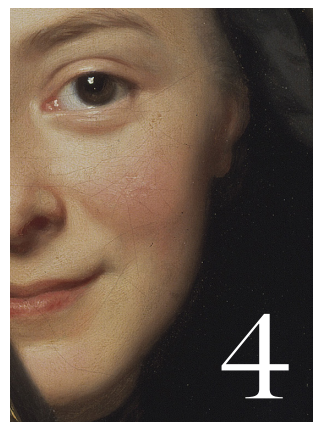
Damen
med
slöjan

*Vem var hon
egentligen?*

nationalmuseum

Innehåll

- 3 Kort om studiematerialet
Kopplingar till läroplanen
- 4 *Titta tillsammans!*
Damen med slöjan
- 5 *Titta tillsammans!*
Konstnären och hans hustru
Marie Suzanne Giroust målandes
Henrik Wilhelm Peills porträtt
- 6 *Nyfiken på att veta mer om...*
Damen med slöjan
- Konstnären och hans hustru
Marie Suzanne Giroust målandes
Henrik Wilhelm Peills porträtt
- Marie Suzanne Giroust
- 7 *Klassrumsfix*
Vem vill du vara idag?

Damen med slöjan

Vem var hon egentligen?

Upptäck Nationalmuseum i klassrummet, del 1
Lärohandledning för åk 0–6 till film
Nationalmuseum för barn

Tips och kontakt

På nationalmuseum.se/skola kan du ladda ner en PowerPoint-presentation med alla bilder.
Har du frågor eller synpunkter på materialet skicka gärna ett mejl till skola@nationalmuseum.se
Materialet gavs ut 2021. Det är sammanställt av Helena Sjärdin Landon och Ulla-Maj Saarinen.

Kort om studiematerialet

I den första filmen om Nationalmuseum berättar Nassim bland annat om museets historia och om konstnären Carl Larsson. Om ni tittar noga så glimtar det också förbi en målning av en mystisk dam som döljer halva sitt ansikte bakom en slöja, precis i början av filmen. Den målningen är en av Nationalmuseums mest populära konstverk och heter just *Damen med slöjan*. En del brukar säga att hon är Nationalmuseums egen Mona Lisa.

Ett porträtt berättar nästan alltid något om den som är avbildad och om den tid det är gjort. Porträtt kan berätta om vem man är eller vem man skulle vilja vara. Flera porträtt av samma person kan visa flera sidor eller roller hos den som är avbildad. Förr, innan kameran var uppfunnen, så tog det veckor kanske månader att få sitt porträtt gjort. Det var bara några få förunnat som hade möjlighet och råd att kunna beställa ett porträtt av sig själv eller sin familj. Idag fotograferas det mängder av sekundsnabba selfies runt om i världen. Vilken sida väljer vi att visa av oss själva på Instagram, Tik Tok eller Snap chat?

Här finns *Damen med slöjan* för er att titta närmare på. Vi har även valt ut en annan målning där hon är avbildad och som ni kan undersöka tillsammans. Blir ni sugna på att jobba vidare med tema porträtt? Ta en titt på klassrumsfixet *Vem vill du vara idag?* som ni hittar i slutet av denna lärarhandledning.

Kopplingar till läroplanen

Vi tror på konsten som kunskapsväg. Lärarhandledningen *Damen med slöjan – vem var hon egentligen?* har utformats med grundskolans och grundsärskolans läroplaner i åtanke.

I läroplanen för grundskolan och grundsärskolan årskurs 0–6 står det bland annat att varje elev ska få möjlighet att utveckla sina möjligheter att kommunicera genom att samtala, läsa och skriva och att skapande och undersökande arbete samt lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt uppmuntra dem till att pröva idéer och lösa problem.

Genom ett historiskt perspektiv ska eleverna ges möjligheten att utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden, samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.

I den här lärarhandledningen uppmärksammas såväl de intellektuella och de praktiska som det sinnliga och estetiska aspekterna av lärandet. Dess tematik kan kopplas bland annat till skolämnena svenska, bild, historia och samhällskunskap.

Titta tillsammans!

Damen med slöjan

Damen med slöjan har fångat mångas nyfikenhet genom åren och många har också undrat – vem var hon? Titta tillsammans på målningen. Vad berättar bilden?

Titta sedan vidare på en annan målning, *Konstnären och hans hustru Marie Suzanne Giroust* målades *Henrik Wilhelm Peills* porträtt, som visar samma person men i en annan roll. Kanske kan den målningen leda er närmare svaret: vem var *Damen med slöjan* egentligen?

Om det dyker upp frågor som du som lärare inte har svar på – toppen! Låt dem bli utgångspunkt för att ta reda på mer.

Förslag på titta-noga-frågor

Vad ser du?

Beskriv personen. Hur är personen klädd?
Hur ser håret ut?

Berättar kläderna eller frisyren något om personen?

Hur skulle de olika tygerna kännas om man kunde röra vid dem?

Kan vi se vad personen på bilden tänker eller känner?
Titta på ansiktsuttryck, blick och kroppshållning.
Vad tittar personen på, tror du?

Var är personen någonstans? Inomhus eller utomhus?

Finns det några saker i bilden? Berättar de något om personen?

Vad är det för färger i bilden? Är de ljusa eller mörka?
Varma eller kalla?

Kan man se på en avbildad person hur den är som människa?

Titta tillsammans!

Konstnären och hans hustru Marie Suzanne Giroust målades Henrik Wilhelm Peills porträtt

Förslag på titta-noga-frågor

Vad ser du?

Beskriv personerna. Hur är de klädda?

Hur ser deras hår ut?

Berättar kläderna och frisyerna något om personerna?

Kan vi se vad personerna på bilden tänker eller känner?

Titta på ansiktsuttryck, blick och kroppshållning.

Vad tittar de på, tror du?

Var är personerna någonstans? Inomhus eller utomhus?

Finns det några saker i bilden? Berättar de något om personerna?

Vad är det för färger i bilden? Är de ljusa eller mörka? Varma eller kalla?

Hur många personer är avbildade i bilden?

Känner du igen *Damen med slöjan*?

Verkar någon av personerna i bilden vara huvudperson i bilden? I så fall vem?

Nyfiken på att veta mer om...

Damen med slöjan

Damen med slöjan målades av en svensk konstnär som hette Alexander Roslin år 1768. Alexander gjorde många porträtt av dåtidens kändisar och kungligheter. Han var skicklig på att måla ansikten men kunde också måla kläder och tyger så att de kändes som om det var på riktigt. Med bara ögat så kan man se hur de olika tygerna känns i handen, blankt och svaltt, mjukt och varmt. Allt detta gjorde honom världsberömd i en tid långt innan porträttfotot och kameran var uppfunna.

Här har han målat av sin fru Marie Suzanne Giroust, 34 år gammal. Hon är klädd i en maskeradkostym à la Bolognaise – en dräkt som kvinnorna i Bologna i Italien bar. Kanske är hon precis på väg till en stor maskeradbal för att roa sig?

Konstnären och hans hustru Marie Suzanne Giroust målandes Henrik Wilhelm Peills porträtt

Återigen har Alexander Roslin målat ett porträtt av sin hustru Marie Suzanne. Denna gång har han avbildat henne i hennes yrkesroll som konstnär. Hon sitter framför en målarduk och håller på att måla ett porträtt av en vän till familjen, Henrik Wilhelm Peill. Tittar man närmare så ser man de verktyg Marie Suzanne använder som pastellmålare: pastellkritor, en kniv och en trasa.

Alexander har också målat in sig själv i bilden. Det är han som står bakom henne och tittar på oss samtidigt som han pekar mot en liten gulddosa. Dosan har de fått som en gåva från Henrik Wilhelm, samma person som Marie precis håller på att måla ett porträtt av. Tittar man riktigt noga så kan man se att det även finns flera små porträtt målade på dosan.

Marie Suzanne Giroust

Från att vara en mystisk namnlös person i målningen *Damen med slöjan* så träder Marie Suzanne fram i det andra porträttet som yrkeskvinna och konstnär på 1700-talet.

På den tiden var det inte lika vanligt att kvinnor arbetade som konstnärer. Kvinnor fick ännu inte utbilda sig vid de högre konstutbildningarna utan deras enda möjlighet var att bli elever vid de privata konstskolorna eller genom att vara dotter eller syster till en konstnär och på så sätt lära sig yrket. Marie Suzanne var en av få kvinnor som på sin tid valdes in som konstnär i den franska konstakademien. Hon ställde också ut sina målningar på den prestigefyllda Salongen i Paris, vilket var en stor ära för en konstnär på den tiden. Trots att hon i tät följd födde fem barn så fortsatte hon sin konstnärliga yrkesbana. Marie Suzanne Giroust var under sin livstid ett känt namn, men glömdes senare bort i konsthistorien, ett öde hon delar med många andra kvinnliga konstnärer.

Om ni blir nyfikna att se hur Marie Suzannes målade, så finns här två av hennes målningar där hon har målat av sina barn, dottern Augustine-Suzanne som 11-åring och sonen Alexander Antoine som 1-åring.

Klassrumsfix

Vem vill du vara idag?

Vad berättar ett porträtt egentligen?

Gör som Marie Suzanne Giroust i *Damen med slöjan*. Klä ut dig och bli en annan för en stund. Hur skulle du vilja se ut idag? Vem skulle du vilja vara? Kanske vill du bli en historisk person, någon med superkrafter eller någon som du sett i en känd målning.

Det här behöver ni

- Material ni har på skolan som papper, kartong, tyger, garn, färg, skrotmaterial för att tillverka rekvisita.
- Utklädningskläder, hattar, glasögon med mera – samlade de prylar ni behöver för att bli de ni vill.
- Kamera eller papper, pennor och målarfärg för att porträttera av varandra.

Gör så här

Fundera ut vilka ni vill vara och vad ni behöver för att se ut som den personen, figuren eller varelsen.

Det kan behövas rekvisita för att bli den ni vill. Tillverka hattar, mustascher, peruker eller kläder av tyg, papper, återvinningsmaterialet eller andra prylar ni hittar. Toapappersrullar och polertrassel är exempelvis alldeles perfekta material som kan förvandlas till 1700-tals peruker – låt kreativiteten flöda! När ni har fixat allt som behövs för att bli dem ni vill är det dags att klä ut sig. Hur vill ni posera? Fundera över ansiktsuttryck och kroppsspråk.

När ni har bestämt hur ni vill se ut, låt kompisarna teckna, måla eller fotografera av er.

Tips

Ni kan också göra ett kompisporträtt och bli avbildade flera tillsammans. Vi på Nationalmuseum är jättenyfikna på att få se era porträtt. Om ni vill visa dom, så fotografera av dom, berätta vilka ni är i de olika porträtten, vilken skola/årskurs och skicka till skola@nationalmuseum.se